

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **V. P.,** zastoupený advokátkou JUDr. Annou Bečvářovou, se sídlem Dobronická 1256, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, ze dne 1. 4. 2004, sp. zn. 59 Az 25/2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokátky JUDr. Anny Bečvářové **se určuje** částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 15. 1. 2004, č. j. OAM-6589/VL-07-04-2003, o zamítnutí jeho žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), když namítá nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem a vady v řízení před správním orgánem spočívající v nedostatečné opoře rozhodnutí ve spise.

Stěžovatel tvrdí, že správní rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů a nelze shledat logickou vazbu mezi rozhodnutím a podkladem pro ně, a dále shledává, že žalovaný porušil ve správním řízení ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu a v důsledku toho nesprávně posoudil jeho žádost o azyl.

Stěžovatel dále upozorňuje na čl. 53 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, podle které je možné shledat opodstatněnost pronásledování i na kumulativním základě, tedy při posouzení jednotlivých opatření dopadajících na žadatele o postavení uprchlíka v jejich celku, byť by jednotlivě pro shledání pronásledování nemusela dostačovat. Poukazuje také na to, že je ve své zemi původu ohrožen na životě, nemá se kam obrátit o pomoc, protože jeho stát původu takové poměry trpí a podporuje, není tedy možno se obrátit na policii. Z těchto důvodů u sebe spatřuje možnost, aby mu byl udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, také s ohledem na zákaz mučení a nelidského a ponižujícího zacházení podle čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jak je vyložen v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a zároveň žádá, aby byl jeho kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření pouze uvádí, že jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudy byly vydány v souladu se zákonem, a odkazuje na obsah správního spisu. Stěžovatel zmiňoval pouze obavy z jednání bývalého manžela své manželky a věřitelů, což není azylově relevantní důvod, navíc se stěžovatel ani neobrátil se žádostí o pomoc k ukrajinským státním orgánům. V jeho případě nebyl shledán ani žádný důvod hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu. Proto žalovaný navrhuje, aby byla stěžovatelova kasační stížnost zamítnuta jako nedůvodná.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 20. 12. 2003 na základě žádosti, v níž je jako důvod žádosti o azyl uvedeno, že bývalý manžel stěžovatelovy ženy vyhrožoval jí i stěžovateli samotnému a posílal na ně vymahače dluhů. Dále si stěžovatel vypůjčil peníze na studium své dcery, věřitelé jim potom vzali byt, který dal stěžovatel do zástavy, takže neměli kde žít. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 30. 12. 2003. Z tohoto pohovoru vyplývá, že manželčin bývalý manžel stěžovateli nejprve vyhrožoval, stěžovatel poté kontaktoval svého známého u policie a od té doby vyhrožování přestalo a zaměřilo se přímo na stěžovatelovu manželku. Na Ukrajině měl také pouze málo placenou práci, z níž zaplatil jen nájem bytu, a když jeho dcera nastoupila na vysokou školu, musel se zadlužit. O tomto dluhu se doslechl bývalý manžel jeho manželky, který začal naléhat, aby jim věřitelé zkrátili lhůty. O azyl tedy žádal z ekonomických důvodů a pro vyhrožování ze strany manželčina bývalého manžela.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl svým výše označeným rozhodnutím ze dne 15. 1. 2004 jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť shledal, že stěžovatel neuváděl žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být pronásledován z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Žalovaný v tomto rozhodnutí uvedl, že stěžovatelovy problémy byly, jak vyplynulo z pohovoru, zčásti ekonomické povahy

a zčásti spočívaly v obavě z věřitelů a vymahačů dluhu. Dále žalovaný neshledal ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě odůvodněnou obecnými výtkami proti nesplnění některých náležitostí azylového řízení podle zákona o azylu a správního řádu, a námitkou, že dle svého názoru splňoval podmínky pro udělení azylu minimálně pro vztažení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu. Konkrétně poukázal na potíže s bývalým manželem své manželky a s věřiteli, které by nemohl řešit ani přestěhováním do jiné části Ukrajiny.

Krajský soud v Ostravě tuto žalobu zamítl shora označeným rozsudkem, když uvedl, že stěžovatel neopustil Ukrajinu z důvodů relevantních pohledem § 12 zákona o azylu, jak vyplývá z jeho vlastních vyjádření. Krajský soud se tak plně ztotožnil s názorem vysloveným žalovaným a zároveň uvedl, že k jeho zaujetí měl žalovaný dostatečné podklady. Krajský soud také shledal, že nedošlo k porušení těch ustanovení správního řádu, jež stěžovatel v obecné rovině namítal. Ze všech těchto důvodů krajský soud posuzovanou žalobu zamítl výše označeným rozsudkem napadeným touto kasační stížností.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Namítá-li stěžovatel nejprve, že se krajský soud nedostatečně vypořádal s jeho námitkami proti správnímu řízení, nelze než uvést, že výtky omezené na uvedení části správního řádu a její citace jsou natolik obecné - vzbuzují až dojem formulářovitosti - že nelze ani shledat, v čem měl žalovaný konkrétně postupovat jinak, či v čem měl následně být přezkum prováděný krajským soudem podrobnější. Stěžovatel sice namítá, že bylo provedeno pouze nedostatečné dokazování, ovšem neuvádí již, jaké další důkazy měly být opatřeny, neuvádí ani, k jakým dalším skutečnostem relevantním pro posouzení jeho žádosti o azyl by měly případné důkazy směřovat a prokázat je. Stejně tak se omezuje pouze na obecné tvrzení, že rozhodnutí žalovaného údajně nevyplývá ze zjištěných podkladů, neuvádí ovšem, v čem tvrzený rozpor mezi podklady a rozhodnutím samotným podle jeho názoru spočívá.

Argumentuje-li pak stěžovatel článkem 53 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, je třeba upozornit za prvé na to, že se nejedná o zákonný dokument, jímž jedině jsou soudy vázány, nýbrž o nezávazný dokument doporučující povahy. Argumentace touto příručkou navíc neodráží rozdíl mezi uprchlictvím, jako objektivním stavem daným situací fyzické osoby, a azylem, jako institutem poskytovaným konkrétním státem na základě jeho úvahy vyjádřené jednak normativně ve vnitrostátních předpisech, v případě ČR tedy zejména v zákoně č. 325/1999 Sb., o azylu, a jednak v individuálním konkrétním rozhodnutí učiněném na základě těchto předpisů zmocněným orgánem, v případě ČR tedy žalovaným. Tyto dva pojmy spolu sice na úrovni faktické obvykle těsně souvisejí, respektive se týkají obdobných osob, jsou nicméně nadále nezávislé a správní rozhodování, jež bylo přezkoumáváno krajským soudem v rozsudku nyní posuzovaném, se týkalo výhradně institutu azylu a řízení podle zákona o azylu. Citovaný článek se pak vztahuje k určitým teoreticky možným situacím, které by mohly vést ke konstatování pronásledování či odůvodněného strachu z něj v určitých hraničních případech, není ovšem vůbec zjevné, na základě jakých skutečností by tato pravidla mohla být aplikována i na stěžovatele, který v žádném ze svých dosud provedených vyjádření vůči žalovanému či soudům neuvedl nic, co by mohlo vést k shledání podřaditelnosti jeho situace pravidlu obsaženému v uvedeném článku, tedy ke shledání pronásledování takzvaně na kumulativním základě.

Lze tak pouze konstatovat, že stěžovatelovu žádost o udělení azylu je vskutku nutno podřadit pod ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť stěžovatel neuvedl žádný azylově relevantní důvod pro poskytnutí azylu. Na důvody, jež setrvale při správním řízení uváděl a na nichž nic nezměnil ani v žalobě ani následně v kasační stížnosti, se plně vztahuje pravidlo vyřčené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. 4 Azs 26/2003 (nepublikováno): *„Obava z toho, že věřitelé budou po žadateli o azyl vymáhat své pohledávky, není azylově relevantním důvodem (§ 12 zákona o azylu).“*

Co se konečně týče stěžovatelova tvrzení, že mu měl být udělen humanitární azyl, je tuto námitku třeba odmítnout s poukazem na setrvalou správní judikaturu. Tak v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003 (nepublikováno), bylo uvedeno: *„Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).“* Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup - zde poskytnutí azylu - vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí; v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace

nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu - sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory - ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.

Aplikuje-li soud výše řečené na konkrétní situaci stěžovatele, dospívá k závěru, že v těch limitech, kde soudní přezkum neudělení humanitárního azylu proveden být měl, byl krajským soudem proveden řádně a v přiměřeném rozsahu. Ani krajský soud, ani Nejvyšší správní soud jistě nepopírají, že osobní situace stěžovatele a jeho manželky, tak jak byla zjištěna žalovaným a přezkoumána krajským soudem, je tíživá. Na straně druhé však není patrně natolik zjevně a nesnesitelně tíživá, že by bylo možno hovořit o tom, že by nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného. Nebyla-li pak zjištěna na straně žalovaného libovůle, postupoval krajský soud zcela správně, když ve svém přezkumu do správního uvážení žalovaného o samotné otázce, zda byly v případě stěžovatele dány důvody hodné zvláštního zřetele, dále nezasahoval a zaměřil tento přezkum pouze na otázky procesní. Úkolem soudu ve správním soudnictví totiž obecně je přezkum pohledem zákonnosti, byť v takzvané plné jurisdikci, a volné uvážení při rozhodování o udělení azylu z humanitárních důvodů podle okolností konkrétní věci je vyhrazeno toliko žalovanému. Na tom nic nemění ani stěžovatelovy poukazy na článek 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, včetně rozsudků Evropského soudu pro lidská práva toto ustanovení vykládajících, neboť ve stěžovatelově případě nelze rozhodně konstatovat, že by mu hrozilo v případě vydání na Ukrajinu mučení či nelidské a ponižující zacházení, a nic takového neplynulo ani z jeho vyjádření činěných během správního řízení.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., neboť - jak vyplývá ze shora uvedeného - v souzené věci nebylo zjištěno, že by krajský soud nesprávně vyložil rozhodnou právní otázku, a nebyly shledány ani vady v řízení před správním orgánem spočívající v nedostatečné opoře rozhodnutí ve spise.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Stěžovateli byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupkyní advokátka JUDr. Anna Bečvářová; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátky částkou 2x 1000 Kč za dva úkony právní služby - převzetí a příprava věci a doplnění kasační stížnosti - a 2x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, celkem 2150 Kč.

Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu